

Arbeidsmarkt, beeldvorming, beroepspraktijk, doorlopende leerroutes en talentontwikkeling. Praten we hier over het voortgezet onderwijs? Jazeker. We hebben een interview met Doetina van Kelle. Van Kelle is bestuursvoorzitter van Stichting Markland College in West-Brabant. De stichting heeft scholen in Oudenbosch en in Zevenbergen.

Als je aan Nederlandse jongeren vraagt wat ze later willen worden, krijg je nog vaak een traditioneel antwoord. Dat blijkt uit onderzoek van de Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling (OESO). De onderzoekers constateren dat tieners geen realistisch beeld hebben van de arbeidsmarkt. Uit de cijfers blijkt dat geslacht nog altijd een grote rol speelt in wat jongeren verwachten later voor beroep te gaan uitvoeren. Jongens van 15 verwachten bijvoorbeeld veel vaker een baan te vinden in de wetenschap of techniek dan 15-jarige meisjes. Dat geslacht nog altijd zo'n grote rol speelt, vinden de onderzoekers zorgelijk. Jongens en meisjes scoren tegenwoordig namelijk ongeveer gelijk op de zogenoemde PISA-toets, een toets op het gebied van lezen, wiskunde en natuurwetenschappen.

Doetina van Kelle: "Ik herken het beeld dat veel jongeren nog geen realistische voorstelling hebben van de arbeidsmarkt. Bijna alle leerlingen in het voortgezet onderwijs (vo) vinden het lastig om een vervolgopleiding of beroep te kiezen. Zij hebben vaak moeite met ontdekken wat bij hen past en wat de mogelijkheden zijn. Daarom is belangrijk dat kinderen al op jonge leeftijd worden geholpen met vragen als: wie ben ik, wat kan ik, wat wil ik, en wie kan mij helpen? In het vo wordt aandacht besteed aan loopbaanoriëntatie, om leerlingen zo te ondersteunen bij de keuzes die ze gaan maken. Maar eigenlijk kunnen we dat als onderwijs niet alleen. We zouden samen met het werkveld nog meer activiteiten kunnen organiseren die bijdragen aan de beeldvorming van jongeren en aan de mogelijke interesse voor een opleiding of beroep. Leerlingen weten dikwijls nog niet wat ze willen of kunnen, laat staan welke kansen er liggen op de arbeidsmarkt."

Behalve in het onderwijs ligt er ook nog een uitdaging voor het bedrijfsleven. Veel beroepssectoren lijden onder de vergrijzing. Jongeren kiezen bijvoorbeeld nog veel te weinig voor de techniek en de zorg, hoe belangrijk deze sectoren ook zijn. Moeten organisaties niet beter gaan communiceren waar zij voor staan en gaan? Hebben sommige sectoren te maken met een imago dat jongeren tegenhoudt?

“Ik denk dat je daar een punt hebt. Wij willen inderdaad de banden met het bedrijfsleven nog verder aanhalen. Maar een aantal sectoren heeft te kampen met een behoorlijk imago probleem. Ze zijn voor jongeren soms gewoon minder aantrekkelijk. Bedrijven en organisaties zouden nog meer moeite kunnen doen om te laten zien hoe leuk het is om bij hen te werken. Om te laten zien wat werken in een bepaalde sector inhoudt en welke ontwikkelingen en innovaties het vak uitdagend houden.”

Zorg voor een beter beeld bij jongeren van de arbeidsmarkt.

“Wij willen ook om die reden graag dat onze leerlingen al tijdens hun middelbare schooltijd kennismaken en beelden opdoen van de beroepspraktijk. Gastlessen, bedrijfsbezoeken, snuffelstages en opdrachten vanuit het bedrijfsleven zijn steeds meer een vast onderdeel van ons onderwijs. Meer samenwerking tussen het onderwijs en het bedrijfsleven kan zorgen voor een beter beeld bij jongeren van de arbeidsmarkt. Zij zien hoe het er in het bedrijf aan toe gaat en welke mensen er werken. Hoe ziet hun dag eruit? Welke opleiding hebben ze gevolgd? Maar ook: wat maakt werken zo leuk? Dat voegt voor leerlingen veel toe. Ze leren uit eigen ervaring wat ze kunnen en leuk vinden!”

Zijn er al voorbeelden te geven waar bovenstaande samenwerking van bedrijfsleven en onderwijs al praktijk is?

“Jazeker. Vorige maand was de aftrap van het project ‘Sterk Horeca Onderwijs Halderberge’. Een samenwerking van Markland College Oudenbosch met acht Halderbergse horecazaken. 25 leerlingen uit het voortgezet onderwijs krijgen een werkplek in het praktijk en lopen gedurende vijf weken elke dinsdag mee bij één van de deelnemende horecazaken. Zo krijgen ze alle facetten van het vak mee. En natuurlijk kan dit model ook bij andere sectoren toegepast worden, denk aan de techniek en de zorg, waar nieuwe collega’s op dit moment erg welkom zijn.”

We zien nu projecten als ‘Sterk Techniek Onderwijs’ en ‘Sterk Horeca Onderwijs’. Er zullen hopelijk nog vele nieuwe initiatieven volgen. Wat is er aanvullend nodig om de instroom in de beroepspraktijk te bevorderen?

“Wat we merken is dat er een grote overgang is tussen het voorbereidend middelbaar beroeps-onderwijs (vmbo) en middelbaar beroeps-onderwijs (mbo). Om alle leerlingen dezelfde kansen te geven, moet de overgang tussen vmbo en mbo beter verlopen. Bijvoorbeeld door onze leerlingen al vanaf klas drie van het vmbo lessen te laten volgen op een mbo-locatie, of ze juist mbo-lessen op hun eigen middelbare school aan te bieden. Leerlingen kunnen zo in één doorlopende lijn een mbo-diploma halen. Docenten kunnen hierin samenwerken en overlappende vmbo en mbo lesstof in één keer en op één manier aanbieden. Door het op die manier verkorten van het leertraject is er meer tijd voor loopbaanoriëntatie, voor maatwerk en voor extra begeleiding voor leerlingen die dit nodig hebben. Leerlingen die behoefte hebben aan meer uitdaging kunnen zich verdiepen of sneller doorstromen. Uit experimenten en pilots blijkt dat leerlingen in doorlopende leerroutes minder vaak hun school verlaten, minder switchen en vaker en sneller een startkwalificatie behalen.”

Het is onze taak de diverse talenten van leerlingen de ruimte te geven.

We hebben het nu gehad over arbeidsmarkt, beeldvorming, beroepspraktijk en doorlopende leerroutes. Hoe zorgen jullie ervoor dat de interesses en talenten van de jongeren worden gezien in het onderwijs?

“Talentontwikkeling – om leerlingen te motiveren en om ze beter te laten presteren – staat hoog op de agenda in ons onderwijs. Hierbij ligt het accent steeds meer op veelzijdigheid. Onderwijs behoort bij te dragen aan de ontwikkeling op verschillende talentgebieden; kennisontwikkeling, sociale ontwikkeling en persoonsvorming. De focus ligt daarbij niet meer per se op de beste prestatie per vak, maar vooral op het optimaal benutten van de potentie van

de leerlingen. Inzetten op talentontwikkeling stelt leerlingen in staat zelf talenten te ontdekken en te ervaren waar ze energie van krijgen. Het is onze taak de diverse talenten van leerlingen de ruimte te geven en leerlingen te ondersteunen zich daarin verder te ontwikkelen.”

“Alle jongeren zijn bovendien in aanleg nieuwsgierig en daar kunnen wij in het onderwijs nog meer op inspelen. Als we de motivatie die jongeren van nature hebben weten vast te houden, durven leerlingen hun eigen keuzes te maken en kunnen ze zich ontwikkelen tot evenwichtige volwassenen. Een voorwaarde hierbij is dat leerlingen zich veilig voelen en dat de leeromgeving inspirerend is. Leerlingen mogen niet bang zijn om vragen te stellen en moeten het niet erg vinden om fouten te maken. Leerlingen verantwoordelijk maken voor hun eigen leerproces versterkt hun motivatie en hetzelfde geldt voor opdrachten die aansluiten bij hun leefwereld. Op die manier leggen we de regie en verantwoordelijkheid zo vroeg mogelijk waar deze hoort. Bij de jongere zelf.”

Halderbergse horeca wil vmbo-leerlingen boeien en binden

Het lijkt er op dat vmbo-leerlingen gemotiveerder raken voor een loopbaan als zij tijdens de opleiding ervaringen opdoen in de praktijk. In welke mate dat zal zijn, is echter niet te zeggen. Daarvoor is het onvoldoende onderzocht en zijn er te veel factoren die een rol spelen. Wel is duidelijk dat onderwijs in de praktijk de betrokkenheid van leerlingen kan verhogen.

Een hybride leeromgeving helpt praktijk, theorie en loopbaanleren met elkaar te verbinden. Naast de motivatie voor school

en de beroepspraktijk gaat het erom dat leerlingen gemotiveerd raken om zich verder te ontwikkelen voor een loopbaan, dat ze *ergens goed in willen worden*.

In Halderberge hebben acht Halderbergse horecazaken de koppen bij elkaar gestoken. Zij bieden leerlingen van het Markland College de mogelijkheid te ‘proeven’ aan het horecavak. In de hoop de leerlingen warm te laten lopen voor een baan in de horeca. Het liefst in Halderberge uiteraard.